

eser, aslında M. Fuad Köprülü ile beraber yazılacak iki ciltlik bir Mimar Sinan monografyası olacak, ilim âlemine de Türk ve Fransız dillerinde sunulacaktır. 1937 yılında basılan büyük boyda bir broşürde Türk Tarih Kurumu tarafından yayımlanacağı ilân edilen bu kitabın I. cildinde Köprülü kaynaklar ve belgelerin yardımıyla Sinan'ı tanıtacak, Gabriel ise II. ciltte Sinan'ın mimarlık ve sanat yönlerini araştırarak eserlerinin bir sentezini yapacaktı. Atatürk'ün arzusu ile girilen bu proje de gerçekleşmiştir.

Bu çalışmaları dışında Gabriel, 1928 yılı sonbaharı ile 1929 ilkbaharında İstanbul Boğazi'ndeki Türk hisarlarını incelemeye girişmiş, fakat 1930'da İngiliz Sidney Toy ve 1932'de Alman Hans Högg bu konuda birer yetersiz yayın yapınca araştırmasını yarım bırakmıştı. Ancak daha sonra bu konuyu yeniden ele aldı ve II. Dünya Savaşı sırasında Fransa'da iken Anadoluhisarı ile Rumelihisarı'nı ve şehrin kara tarafı surlarına Fâtihtan Mehmed tarafından eklenen Yedikule Hisarı'nı teknik ve askerî bakımdan bütün özellikleriyle tanıtan kitabını yayımladı (*Châteaux turcs du Bosphore*, Paris 1943). Gabriel'in Paris'te 1935'te çıkan ve sonraları başka baskıları da yapılan *En Turquie* adlı kitabı ise yurdun sanat, tarih ve tabiat güzelliklerini resimler halinde sunan bir albümden ibaret olup kısa bir metinle bu ülkeyi yabancılara tanıtır (2. baskı 1953; Türkçe'si [*Türkiye'de*], İstanbul 1954; [*La Turquie terre d'histoire et d'art*], 3. baskı, İstanbul 1956). Gabriel, Osmanlı dönemi Türk mimarisi hakkındaki genel görüşlerini, R. Boulanger'in *Guides bleues* adlı seyyah rehberleri dizisi için hazırladığı Türkiye cildinde ortaya koymuştur ("Les arts en Turquie", *La Turquie*, Paris 1958, s. LIV-LXXII; diğer baskılarında biraz değiştirilmiştir). Aynı konuyu ayrıca iki ansiklopedi maddesinde de tekrarlar ("Ottomane Scuole", *Enciclopedia Universale dell'Arte*, Venezia-Roma 1958; X, 286-307, lv. 147-158; "Ottoman School", *Encyclopedia of World Art*, London 1965, X, 852-873). Gabriel son yıllarda değişik bir konuya geçerek Eskişehir ile Afyonkarahisar arasında Yazılıkaya dolaylarında hababelleri bulunan Frigler'e ait Midas şehri hakkında araştırmalar yaptı ve "Phrygie-Exploration archéologique" başlığı altında yayımlanan dizinin iki cildini yazdı (*II-La Cité de Midas*, *Topographie, Le site et les*

fouilles, Paris 1952; *IV-La Cité de Midas*, *Architecture*, Paris 1965). Gabriel'in meslek hayatının başından beri üzerinde durmayı sevdiği bir konu basit eski evlerdir. Rodos'ta ve Mısır'da (Fustat) olduğu gibi Anadolu'da da fırsat düştükçe araştırmalarının bazı sayfalarını evlere ayırmıştır. Son olarak Frigya yayınlarında Yazılıkaya bölgesinin basit köy evlerinden etraflı biçimde bahseder.

Sayıları pek çok olan Türk sanatıyla ilgili konferanslarının bazıları ile küçük makalelerinin büyük bir kısmı, yakın dostu Reşit Saffet Atabinen'in çıkardığı *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*'nde yayımlanmıştır; son günlerini yazmakta olduğu Türkiye hâtıraları ise basılmamıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Curriculum vitae-Albert-Louis Gabriel, Paris, ts.; Halil Etem [Eldem], *İstanbul'da İki İrfan Evi: Alman ve Fransız Arkeoloji Enstitüleri ve Bunların Neşriyatı*, İstanbul 1937, s. 10-11; Aziz Ogan, "Prof. A. Gabriel ve Tarihî Âbidelerimiz", *TY*, sy. 261 (1956), s. 290-295; Nihad Reşad Belger, "Profesör Gabriel'e", *Bilgi*, X/116, İstanbul 1956, s. 9, 18; Semavi Eyice, "Prof. Albert Gabriel'in Türk Sanatı Dışındaki Çalışmaları", *TTOK Belleteni*, sy. 180 (1957), s. 9-12; a.mlf., "Prof. Albert-Louis Gabriel, 2.8.1883-23.12.1972", *TTK Belleteni*, XXXVII/147 (1973), s. 321-363; J. Laroche, "Albert Gabriel, le plus turc des français", *Turcica*, IV, Paris 1972, s. 7-14; J. Sourdel-Thomine, "Albert-Louis Gabriel", *REI*, XLI (1973), s. 3-5; Taha Toros, "Gerçek Bir Türk Dostunu Prof. Albert Gabriel'i Kaybettik", *Cumhuriyet*, İstanbul 10 Ocak 1973.

SEMAVİ EYİCE

GABRIELI, Giuseppe

(1872-1942)

İtalyan şarkiyatçı ve kütüphanecisi.

Calimera'da (Lecce) doğdu. 1895'te Floransa Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden, 1899'da Napoli Kraliyet Şarkiyat Enstitüsü'nden mezun oldu. Arapça ve özellikle Doğu kitapları üzerinde bilgisini derinleştirdikten sonra 1903 yılında Roma'daki Avrupa'nın en eski ilmî kuruluşlarından Reale Accademia dei Lincei'de kütüphaneci olarak çalışmaya başladı ve ölümüne kadar bu görevde kaldı. Bir süre Roma Üniversitesi'nde Arapça dersleri verdiyse de asıl kadroya geçmedi. Alanında güçlü bir araştırmacı olarak tanındı. Bu arada Leone Caetani'nin *Annali dell'Islam* başta olmak üzere çeşitli eserlerine kaynak sağladı; ayrıca onun *Onomasticon arabicum* adlı ki-

tabyıla ilgili çalışmalarına katıldı. Caetani'nin ve şarkiyatçı Celestino Schiapparelli'nin kitaplarının akademi kütüphanesine kazandırılmasında ve buranın bir İslâm araştırma merkezi haline getirilmesinde en büyük pay Gabrieli'nindir.

Gabrieli şarkiyat âlemine sunduğu iki büyük çalışması ile sahasında müstesna bir yer edindi. Bunların ilki *Manuale di bibliografia musulmana* (Roma 1916), ikincisi İtalya kütüphanelerinde bulunan yazmalara ve vesikalara ait *Manoscritti e carte orientali nelle biblioteche e negli archivi d'Italia: Dati statistici e bibliografici delle collezioni, loro storia e catalogazione* (Firenze 1930) adındaki değerli kilavuz ile buna yaptığı katkı ("Documenti orientali nelle biblioteche e negli archivi d'Italia", *Accademie e Biblioteche d'Italia*, VII [1933], s. 287-304).

Gabrieli yalnız şarkiyat üzerine çalışmamış, diğer edebiyat ve kültür alanlarına da eğilerek değişik dallarda birçok eser vermiştir. Oğlu Francesco Gabrieli tarafından hazırlanan bibliyografyasına göre sayıları 249 olan araştırmalarının altmış dokuzu şarkiyata, seksen dokuzu Accademia dei Lincei'nin tarihine, on ikisi bibliyografyaya, otuz bir dinî ve etnik araştırmalara, otuz biri mahallî tarihe ve geriye kalanlar da daha farklı konulara aittir ve aralarında çeşitli metin neşirleri de bulunmaktadır. Bu çalışmalardan Accademia dei Lincei üzerine olan makalelerin tamamı akademi tarafından topluca iki büyük cilt halinde ilim âlemine sunulmuştur (Giuseppe Gabrieli, *Contributi alla Storia dell'Accademia dei Lincei*, Roma 1989).

BİBLİYOGRAFYA :

G. Levi della Vida, *Fantasma ritrovati*, Vicenza 1966, s. 21, 22, 38, 53, 68; J. D. Pearson, *Arab Islamic Bibliography. The Middle East Library committee Guide, Based on Giuseppe Gabrieli's Manuale di Bibliografia Musulmana*, Sussex 1977, s. IX-XII; F. Gabrieli, *La Storiografia arabo-islamica in Italia*, Napoli 1975, s. 52, 117; a.mlf., "Bibliografia degli scritti di Giuseppe Gabrieli", *Japigia*, yeni seri: XIII (1942), s. 1-40; E. Schettini Piazza, *Bibliografia storica dell'Accademia Nazionale dei Lincei*, Firenze 1980, bk. Fihrist; A. M. Piemontese, *Bibliografia Italiana dell'Iran (1462-1982)*, Napoli 1982, bk. Fihrist; E. Rossi, "In memoria di Giuseppe Gabrieli (1872-1942)", *OM*, XXII (1942), s. 256-257.

MAHMUT H. ŞAKIROĞLU

GADAB

(bk. GAZAP).